

TAIPALSAARI

Kirveskylän röykkiöalueen arkeologinen tutkimus 2016

Ville Laakso
Timo Sepänmaa
Teemu Tiainen

Tilaja: Lappeenrannan kaupunki

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Vanhoja karttoja	4
Tutkimus	5
Havainnot.....	7
Kaivauksin tutkitut röykkiöt.....	7
Kajoamatta dokumentoidut röykkiöt.....	12
Koekuopat.....	19
Muut havainnot.....	21
Tulos.....	22
Lähteet.....	23
Liite. Röykkiöiden 3D mallit	24

Kansikuva:

Perustiedot

Alue: Taipalsaari, Kirveskylän röykkiöalue (mj.tunnus: 831010025).

Tarkoitus: Dokumentoida röykkiöt, jotka sijaitsevat kaavasuunnitelmien mukaan AP-alueella, tutkia ja selvittää kaivausmenetelmin ovatko röykkiöt raivausröykkiöitä, kuten aikaisempien tutkimusten mukaan oletetaan. Röykkiöiden ympäristöä tutkitaan koekaivauksella mahdollisen muinaispellon havaitsemiseksi ja ajoitusnäytteiden saamiseksi röykkiöiden ajoittamiseksi.

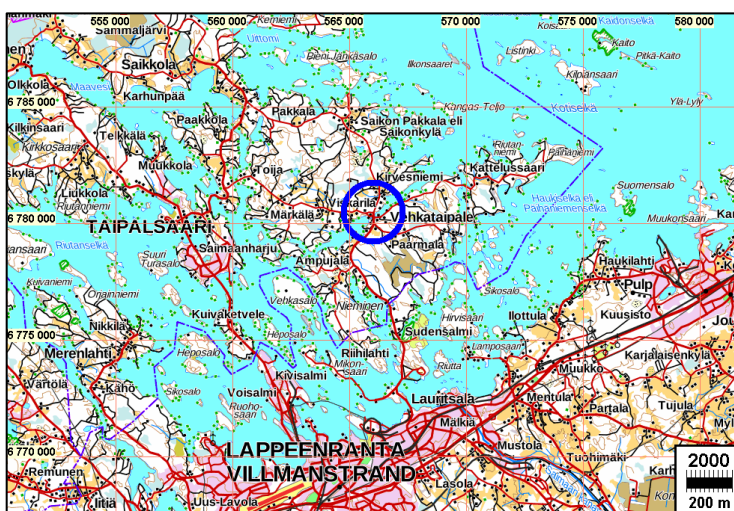
Maastotyö: 19. – 23.6.2016

Aikaisemmat tutkimukset: Aarni Erä-Esko 1963 tarkastus, Timo Miettinen 1975 inventointi, Tuija Kirkinen 2000 inventointi, Ville Laakso ja Timo Sepänmaa 2015 inventointi.

Tilaaaja: Lappeenrannan kaupunki.

Tekijät: Mikrolitti Oy, Ville Laakso, Timo Sepänmaa, Teemu Tiainen ja Timo Jussila.

Tulokset: Vuoden 2016 tutkimuksen perusteella Kirvesniemen kivirakenteet ovat kaskiviljelykseen liittyviä raivausröykkiöitä.

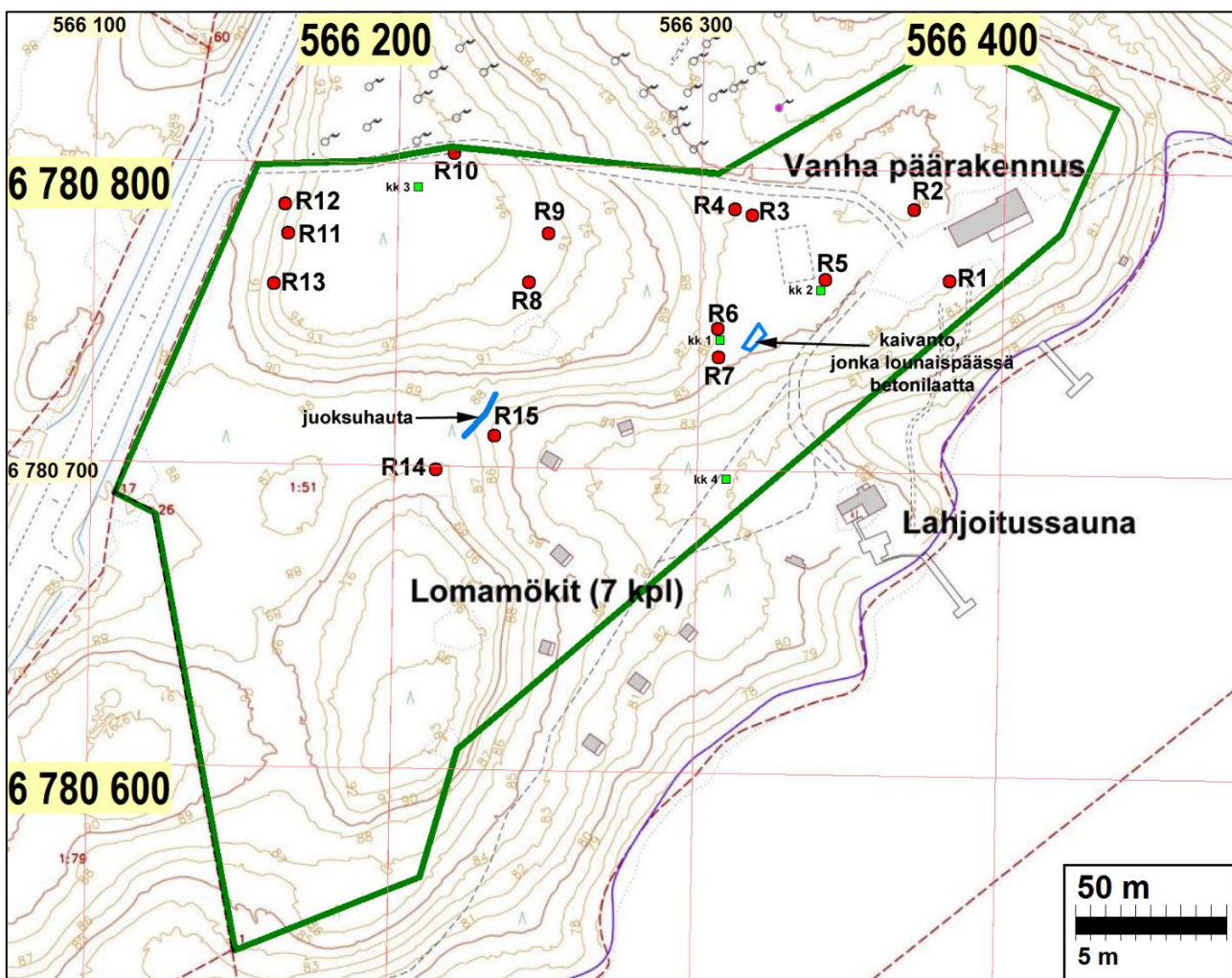
Tutkimusalue on sinisen ympyrän sisällä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa. Maastokartat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta keväällä v. 2016 ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 8/2016. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunusta. Valokuvat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikrolitti Oy:n serverillä. Kuvaajat: V. Laakso, T. Sepänmaa ja T. Tiainen.

Yleiskartat

Tutkimusalueen rajaus on vihreällä.

Kartassa:

- Punainen pallo= röykkiö
- Vihreä neliö = koekuoppa
- Sininen= juoksuhauta ja kaivanto

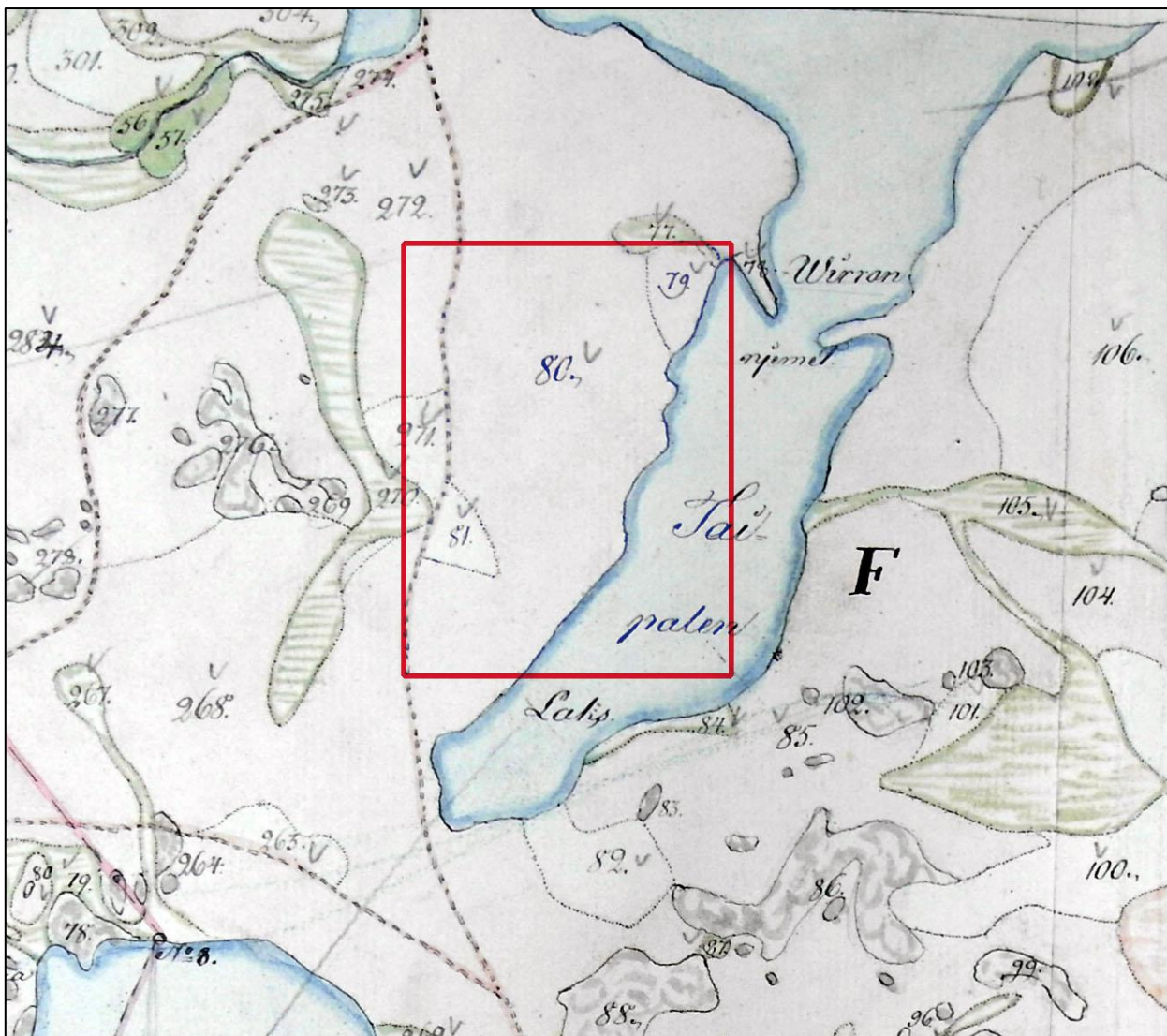
Vanhoja karttoja

Tutkimusalueen rajaus vihreällä vuoden 1971 peruskartalla (3134 08 Vehkaiipale).

Tutkimusalue on sinisen suorakaiteen sisällä vuoden 1843 pitäjänkartalla (3134 08 Taipalsaari).
Alue on merkitty metsämaaksi.

Tutkimusalue on punaisen suorakaiteen sisällä vuoden 1832 isojakokartalla (G53:24/1-11 Taipalsaari). Alue on merkitty metsämaaksi.

Tutkimus

Lappeenrannan kunta on kaavoittamassa omistamaansa kiinteistöä Taipalsaaren Virraniemessä. Alueella sijaitsee kiinteä muinaisjäänös, *Kirveskylä*-niminen historiallisen ajan viljely-ryötkiökohte (Museoviraston muinaisjäänösrekisterin kohde numero 831010025), joka koostuu useista kymmenistä kivi-ryötkiöistä. Kaavahankkeeseen liittyen paikalla tehtiin vuonna 2015 muinaisjäänösinventointi, jossa ryötkiöitä todettiin muutamia lisää (Laakso & Sepänmaa 2015).

Osa havaituista ryötkiöistä sijaitsee kaavasunnitelman AP-alueella, jolle suunnitellaan pientalovaltaista asuntoaluetta. Museovirasto edellytti Lappeenrannan kaupungille antamassaan ohjeessa, että kaikki suunnitellulla AP-alueelle sijoittuvat ryötkiöt tulee dokumentoida ja lisäksi pari ryötkiötä tulee kaivaa puoliiksi. Mikäli tutkimuksissa varmistuisi, että kyseessä ovat viljelyyn liittyvät raivausryötkiöt, ei muita AP-alueella sijaitsevia ryötkiöitä tarvitsisi kaivausmenetelmin tutkia. Museovirasto edellytti lisäksi, että ympäristössä pitää koekaivauksin selvittää, onko paikalla vanhaa peltoa, josta voisi mahdollisesti saada ajoitusnäytteitä ryötkiöiden iän määrittämiseksi.

Lappeenrannan kaupunki tilaisi Museoviraston edellyttämän tutkimuksen Mikroliitti Oy:ltä. Museovirasto myönsi tutkimusluvan Kirveskylän muinaisjäännöksen tutkimukselle 27.5.2016 (MV/88/05.04.01.02/2016). Maastotyö tehtiin 19.–23.6.2016 FT Ville Laakson johdolla. Muinaistyöntekijöinä olivat Timo Sepänmaa ja Teemu Tiainen, yhtenä päivänä dokumentointityöhön osallistui myös Timo Jussila.

Arkeologi Aarni Erä-Eskon vuonna 1963 tekemän tarkastuksen yhteydessä Kirvesniemen röykkiöt määritettiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi, koska arvioitiin niiden olevan jotain muuta kuin nuorehkoja raivausröykkiöitä (käytännössä mahdollisia hautoja). Samantyyppinen tulkinta tehtiin myös vuoden 1975 muinaisjäännösinventoinnissa (Miettinen 1975: 39). Viime aikoina alueen rakenteet on pintapuolisen tarkastelun perusteella arvioitu todennäköisiksi historiallisen ajan viljelykseen liittyviksi raivausröykkiöksi (ks. Kirkinen & Lavento 2000:14; Laakso & Sepänmaa 2015; Museoviraston muinaisjäännösrekisteri).

1960- ja 1970-lukujen tulkintojen pohjalta kohde on Vehkataipaleen osayleiskaavassa merkitty suojelualueeksi merkinnällä ”kiviröykkiöt (muinaishautoja)”. Myös maastokarttoihin (jo vuoden 1971 peruskartta) paikalle on merkitty suurin piirtein saman laajuinen suojelualue, joka tosin kattaa vain osan tunnetusta röykkiöalueesta. Muinaisjäännösrekisterissä kohde oli kesällä 2016 pistemäisenä.

Vuonna 2016 kaivauksin tutkittaviksi valittiin alueelta kaksi röykkiötä niiden edustavuuden perusteella: ne olivat ulkomuodoltaan tyypillisiä alueen röykkiöitä, mutta sijaitsivat erityyppisillä paikoilla (ks. röykkiöiden kuvauksia jäljempänä). Tyypillisistä raivausröykkiöistä eroavia röykkiöitä, esimerkiksi sellaisia, jotka olisivat ulkomuodon tai sijainnin perusteella voinut tulkita uunijäännöksiksi, paikalla ei havaittu.

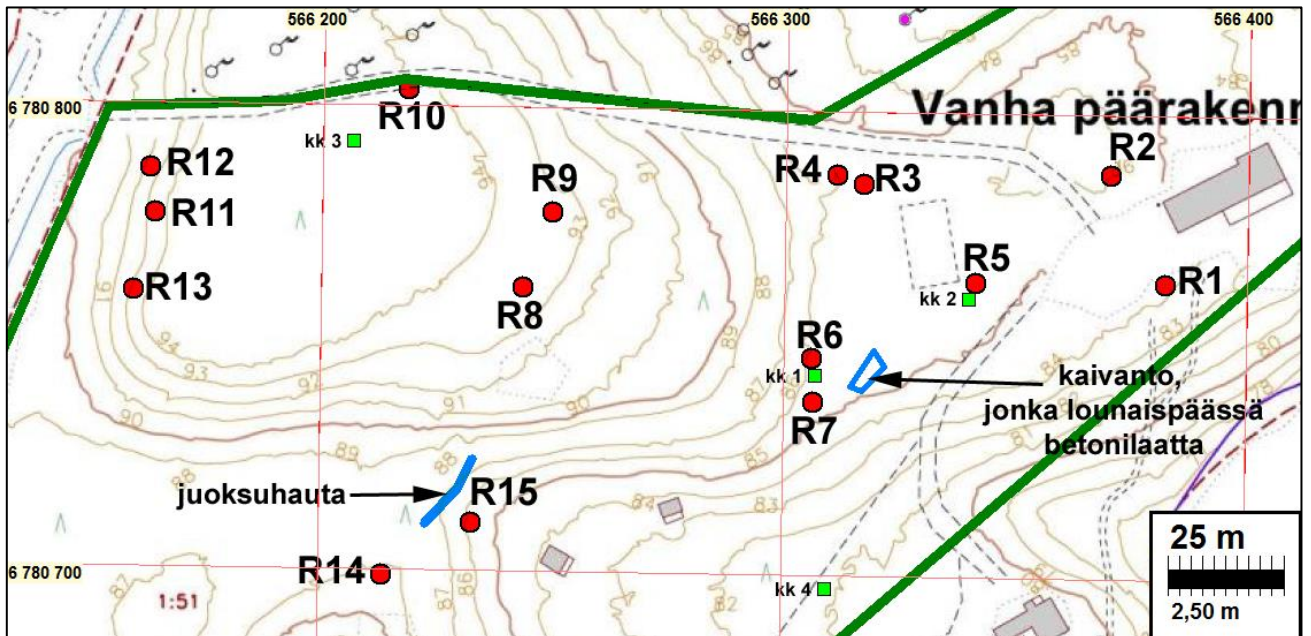
Kaikki tutkimusalueen röykkiöt numeroitiin, mitattiin ja dokumentoitiin. Tässä yhteydessä tutkimusalueelta todettiin neljä aiemmin tuntematonta röykkiötä (tämän raportin röykkiöt 5, 9, 13 ja 15). Kahdesta röykkiöstä (numerot 7 ja 10) kaivettiin puolikas. Röykkiöiden alaisen maan lisäksi kaivettiin noin 0,5 m laajuinen alue röykkiöiden reunojen ulkopuolelta. Lisäksi eri puolille aluetta kaivettiin neljä yhden neliömetrin laajuista koekuoppaa, joiden tarkoituksena oli selvittää, onko alueella merkkejä muinaisesta viljelyksestä tai muusta muinaisjäännöksestä.

Koekuopat ja röykkiöihin liittyvät maakerrokset kaivettiin lastalla. Kaivettuja röykkiöitä ja niiden ympäristöä prospektoitiin metallinilmaisimella. Lisäksi aluetta prospektoitiin kevyellä maaperäkairalla. Erityistä huomiota kiinnitettiin sekä röykkiöiden alaisessa maassa että koekuopissa muinaispellon mahdollisuuteen. Kaivauksen päätteeksi koekuopat täytettiin ja röykkiöt ennallistettiin kaivauksen edeltäneeseen kuntoon. Metallinilmaisimella löydettiin joitakin nuorehkoja rautaesineitä (lähinnä nauvoja). Talteen otettavia esinelöytöjä ei vuoden 2016 tutkimuksissa esille tullut.

Mittaukset tehtiin VRS-palveluun kytketyllä GNSS RTK -vastaanottimella (ulkoinen tarkkuus alle 30 cm) ja ETRS-TM35FIN-koordinaatistossa.

Havainnot

Kartassa:

- Vihreä viiva = tutkimusalueen raja
- Punainen pallo = röykkiö
- Vihreä neliö = koekuoppa
- Sininen = juoksuhauta ja kaivanto

Kaivauksin tutkitut röykkiöt

Röykkiö 7

N 6780737.156 E 566306.595 Z 92.58

Röykkiö sijaitsi loivassa kaakkoisrinteessä havupuuvaltaisessa sekametsässä, jossa aluskasvillisuutena oli erityisesti mustikkaa. Sen pohjakaava oli sivuiltaan pullistunut kolmio. Sivujen pituudet olivat 3,5 x 3,3 x 3,2 ja korkeus 0,6 m. Melkein kaikki kivet olivat pyörityneitä. Pienimmät kivet olivat kokoluokkaa 5–10 cm, suurimmat 50 cm – pääosan koko oli 20–30 cm. Kiviaines oli röykkiön reunoilla suurempaa kuin keskellä. Kaivettavaksi valittiin itäinen puolikas. Kiviaines poistettiin kerros kerrokselta – kaikkiaan viisi kivikerrosta. Missään vaiheessa ei ollut havaittavissa minkäänlaisia rakenteita.

Maa rökkiön kivikerrosten alla ja rökkiön ympärillä oli kivistä hiekkamoreenia. Alkuperäisestä maanpinnasta alaspäin 10–20 cm:n syvyydelle asti se oli ruskeaa ja sekoittunutta. Siinä oli joi-tain ympäristöään tummempia läikkiä, jotka kaivettiin erillisinä yksiköinä. Suurin tumma läikkä oli kaivetun alueen keskellä ja voimakkaasti palanut – se tulkittiin hiiltyneeksi puun juureksi. Ihmi-sen aiheuttamia rakenteita tai esimerkiksi kyntöjälkiä ei missään kohdin ollut havaittavissa.

Maassa oli myös jonkin verran hiiltä vaihtelevan kokoisina kappaleina. Osin sitä ilmeni pieninä keskittyminä, jotka voivat olla peräisin esimerkiksi paikoilleen (esim. maanmuokkauksen yhtey-dessä) hajonneista hiiltyneistä puunpaloista. Kaivaus ulotettiin kohdasta riippuen 10–25 cm:n syvyyteen alkuperäisestä maanpinnasta ja n. 85 cm ylimpien kivien yläpinnasta mitattuna. Se-koittuneen kerroksen alla maa oli puhdasta hiekkamoreenia, johon tehtiin vielä muutamia var-mistuspistoja lapiolla.

Rökkiön kivien alaisesta sekoittuneesta maakerroksesta, noin 60 cm rökkiön ylimmän kohdan alapuolelta, horisontaalisesti aivan rökkiön keskeltä, otettiin hiilinäyte (1/2016) AMS-ajoitusta varten. Se kerättiin selvästi erottuneesta orgaanisen aineen kerroksesta, joka lienee alkuperäi-nen rökkiön kasaamista edeltänyt turvekerros. Näyte ei siten ilmaise suoraan rökkiön ikää, vaan antaa takarajan, jota vanhempi rökkiö ei voi olla.

Rökkiö 7:n kaivettu osa ensimmäisen kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (vas.). Rökkiö 7:n kai-vettu osa toisen kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (oik.).

Rökkiö 7:n kaivettu osa kolmannen kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (vas.). Rökkiö 7:n kaivettu osa neljännen kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (oik.).

Röykkiö 7, ajoitusnäytteen ottokohta lastan kärjen kohdalla. Idästä (vas.). Röykkiö 7:n kaivettu osa alimman kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (oik.).

Röykkiö 7, ajoitusnäytteen ottokohta lastan kärjen kohdalla. Idästä (vas.). Röykkiö 7, lähikuva ajoitusnäytteen ottokohdasta (lastan kärki). Idästä (oik.).

Röykkiö 7:n halkileikkaus. Idästä. (vas.). Röykkiö 7:n kaivettu osa pohjaan kaivettuna. Idästä (oik.).

Röykkiö 7 tutkimuksen jälkeen ennallistettuna.
Pohjoisesta (oik.)

Röykkiö 10

N 6780803.34 E 566218.40 Z 98.28

Sijaitsi aivan tien laidassa, mäntymetsässä. Voidaan sijaintinsa puolesta yhdistää leirikeskukselle menevän tien pohjoispuolella olevaan röykkiökeskittymään. Laajuus (esille puhdistettuna) 3,2 x 2,8 ja korkeus 0,5 m. Pohjakaava pyöreä. Kivet pyöreitä ja keskimääräistä pienempiä (suurin osa kokoluokkaa 10–30 cm). Valittiin kaivettavaksi, koska sijaitsi erilaisessa maastossa kuin toinen kaivettu röykkiö: kuivemmassa maastossa mäen laella.

Kaivettavaksi valittiin itäinen puolikas. Kiviaines poistettiin kerros kerrokselta – yhteensä viisi kivikerrosta. Missään vaiheessa ei ollut havaittavissa minkäänlaisia rakenteita. Kiviä poistettaessa todettiin, että tässäkin röykkiössä oli reunoilla isompia kiviä.

Kivien alla ja röykkiön ympärillä maa oli alkuperäisestä maanpinnasta alaspäin 10–20 cm:n syvyydeltä sekoittunutta ruskeaa hiekkamoreenia. Siinä erottui joitakin muodoltaan epämääräisiä ja pienialaisia tummemman maan läikkiä, jotka kaivettiin yksiköinä. Rakenteita tai esim. kyntöjälkiä ei ollut havaittavissa. Maa oli erittäin kivistä.

Röykkiön kivien alaisessa maakerroksessa oli myös jonkin verran hiiltä vaihtelevan kokoisina paloina. Osin sitä ilmeni pieninä keskittyminä, jotka voivat olla peräisin esimerkiksi paikoilleen (esim. maanmuokkauksen yhteydessä) hajonneista hiiltyneistä puunpaloista. Tässä röykkiössä hiiltä esiintyi hieman vähemmän kuin röykkiössä 7.

Röykkiön pohjoisreunasta, pohjan tasalla olleesta hiilikeskittymästä (halkaisija n. 15 cm), 35 x 20 x 20 cm kokoisien kiven alta, otettiin hiilinäyte (2/2016) AMS-ajoitusta varten.

Röykkiön keskeltä, 55–65 cm:n syvyydeltä ylimpien kivien yläpinnasta mitattuna, alkuperäisen maanpinnan tasalta ja hieman sen alta, 20 x 40 x 7 cm:n alalta, otettiin mainitusta sekoittuneesta maasta maanäyte (1/2016) makrofossiilianalyysejä varten.

Sekoittuneen kerroksen alla maa oli puhdasta hiekkamoreenia. Lopullinen kaivettu syvyys oli kohdasta riippuen 10–25 cm alkuperäisestä maanpinnasta ja noin 65 cm ylimpien kivien yläpinnasta mitattuna. Tästä syvemmälle tehtiin lapiolla muutamia varmistuspistoja.

Röykkiön 10 kaivettavaksi valittu itäosa ennen kaivausta. Idästä (vas.). Röykkiö 10 esille puhdistettuna ennen kaivausta. Kaivettu osa etualalla. Idästä (oik.).

Röykkiö 10:n kaivettu osa ensimmäisen kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (vas.). Röykkiö 10:n kaivettu osa pohjaan kaivettuna. Idästä (oik.).

Röykkiö 10:n kaivettu osa neljännen kivikerroksen poistamisen jälkeen. Idästä (vas.). Röykkiö 10:n kaivettu osa alimman kivikerroksen poistamisen jälkeen. Etelästä (oik.).

Röykkiö 10:n kaivettu osa pohjaan kaivettuna. Idästä (vas.). Röykkiö 10 tutkimuksen jälkeen ennallistettuna. Pohjoisesta (oik.).

Kajoamatta dokumentoidut röykkiöt

Röykkiö 1 (N6785.33) Sijaitse sekametsässä kaakkoisrinteen päällä, leirikeskukseen pihan laidassa. Laajuus 3,2 x 2,6 ja korkeus 0,4 m. Pohjakaava pyöreähkö, mutta koillis- ja luoteissivut suhteellisen suorat. Kiviaines pääasiassa pyörästynyt ja kokoluokkaa 15–30 cm – suurimmat noin 40 cm, pienimpien halkaisija vain noin 5 cm.

Röykkiö 2 (N 6786.74) Sijaiti hyvin loivassa itärinteessä, mäntymetsässä. Laajuus 3,1 x 2,9 ja korkeus 0,35 m. Pohjakaava pyöreä. Päällä oli vahva sammalkerros.

Röykkiö 3 (N 6780784.45 E 566316.96 Z 89.51) Sijaiti tasaisella maalla, sekametsässä. Laajuus 4,1 x 3,3 ja korkeus 0,55 m. Pohjoisosa oli pohjakaavaltaan suorakaiteinen, eteläreuna pyöreähkö. Kiviaines oli pääosin pyöristynyttä, kokoluokaltaan suurimmaksi osaksi 20–40 cm.

Röykkiö 4 (N 6786) Sijaiti tasamaalla sekametsässä. Laajuus 4,5 x 4,3 ja korkeus 0,6 m. Röykkiön toisen pään pohjakaava oli suorakaiteinen, toisen pyöreä. Sivusta kolme oli suhteellisen huolel-

lisesti kasattuja, neljäs epämääräinen. Kiviaines oli pääosin pyöristynyttä ja varsin suurta, pääosin 20–50 cm.

Röykkiö 5 (N 6780763.38 E 566341.41 Z 88.90). Sijaiti tasamaalla männikössä. Laajuus 2,5 x 2,0 ja korkeus 0,2 m. Pohjakaava suorakulmainen tasakylkinen kolmio, jonka sivuista yksi on pyöristynyt. Kiviaines pyöristynyttä ja poikkeuksellisen pientä, keskimäärin luokkaa 10 cm. Suurimpien halkaisija oli noin 20 cm, pienimpien 5 cm. Kivien välejä ja röykkiön ympäristöä kairattiin perusteellisesti, jotta voitaisiin selvittää, onko kyseessä esimerkiksi tulisija. Mitään siihen viittaavaa ei ollut havaittavissa.

Pienikokoista kivainesta röykkiön 5 päällä.

Röykkiö 6 (N 6780746.78 E 566306.19 Z 92.00). Sijaitti pienen notkelman itärinteessä, kuusivaltaisessa sekametsässä. Laajuus 4,0 x 3,6 m, korkeus 0,7 m. Pohjakaava pyöreähkö. Päällä oli vahva sammalkerros.

Röykkiö 8 (N 6780761.20 E 566243.68 Z 97.70). Sijaitti itään laskevan rinteän yläosassa olevalla tasanteella, sekametsässä. Laajuus 2,6 x 2,5 ja korkeus 0,55 m. Kiviaines pyöreää. Pohjakaava oli pyöreähkö. Päällä oli vahva sammalpeite.

Rökkiö 9 (N 6780777.46 E 566249.68 Z 94.66). Sijaitti koilliseen laskevan rinteän yläosassa olevalla tasanteella mäntyä ja kuusta kasvaneessa metsässä. Laajuus 2,2 x 2,0 ja korkeus 0,25 m. pohjakaava pyöreähkö. Vaikeasti havaittava vaatimaton rökkiö paksun sammalpeitteen alla.

Rökkiö 11 (N 6780777.46 E 566249.68 Z 94.66). Sijaitti jyrkässä länsirinteessä, mäntymetsässä. Laajuus 3,0 x 2,6 ja korkeus 0,35 m, pohjakaava pyöreähkö. Kivet pyöreitä. Päällä vahva sammal.

Röykkiö 12 (N 6780785.80 E 566162.83 Z 95.34). Sijaitsi jyrkäkässä länsirinteessä, mäntymetsässä. Laajuus 2,0 x 1,7 ja korkeus 0,3 m. Pohjakaava pyöreähkö. Kaikkiaan vaatimaton ja epämääräinen röykkiö.

Röykkiö 13 (N 6780759.49 E 566159.34 Z 94.75). Sijaitsi jyrkäkässä länsirinteessä, mäntymetsässä. Laajuus 2,4 x 2,1 ja korkeus 0,3 m. Pohjakaava soikea, pituusakseli korkeuskäyrien suuntainen. Päällä vahva sammal ja varvikko.

Röykkiö 14 (N 6780698.80 E 566213.84 Z 87.98). Röykkiö sijaitsi sekametsässä, loivassa pohjoisrinteessä. Pohjakaava oli munuaisen muotoinen, laajuus 5,0 x 2,3 ja korkeus 0,55 m. Pituusakseli oli korkeuskäyrien suuntainen. Päällä vahva sammalpeite.

Röykkiö 15 (N 6780710.34 E 566233.06 Z 86.08). Röykkiö löytyi kesän 2016 tutkimusten aikana. Se sijaitsee sekametsässä, itäkoilliseen laskevassa rinteessä. Laajuus 2,5 x 2,1 m, korkeus 0,4 m. Pohjakaava pyöreähkö. Reunoilla kiviaines oli suurempaa kuin keskellä.

Koekuopat

Selityksiä: Koekuoppakuvauksissa: ensimmäisellä rivillä on koekuopan numero, toisella kuopan koko, kolmannella dokumentoitu seinämä, neljännellä sijainti (keskikohta).

Lyhenteet: hk = hiekka, ht = hieta, mr = moreeni

Koekuoppa 1

(Sijoitettiin röykkiöiden 6 ja 7 puoliväliin)

Koko: 100 x 100 cm
Keskikohta: N 6780742,99 E 566306,95
Havainnot: N-seinämästä.

0-8 cm	turve
8 - 8 / 10 cm	harmaa hiekkainen huuhtouma. Laikuittainen, ei koko kuopan alalla
8 / 10 / 20 cm	ruskea mullan ja hkmr sekainen kerros. Paljon juuria ja kiviä (halkaisija 2-25 cm). Seassa hiilen hippuja.
10 / 20 - 20 / 50 cm	kellertävän ruskea hkmr. Seassa samankokoisia kiviä kuin ylemmässä kerroksessa, mutta hieman vähemmässä määrin. Kerroksen yläosassa muutamia hiilenhippuja.

Koekuoppa 2

Koko: 100 x 100 cm
Keskikohta: N 6780759,92 E 566339,96

Havainnot: N- seinämästä.

0 – 11 cm	turve
11 - 12 / 13 cm	heikko huuhtoutumiskerros, hiekka.
12/ 13 - 20 / 24 cm	harmaanruskea sekoittunut hiekka., hieman nokea ja hiilenhippuja
20 / 24 – 46 cm	puhdas kellanruskea - vaalea hiekka.

Kuopan N-sein. keskellä 31–39 cm syvyyteen ulottuva halk. 10 cm noensekainen laikku - tulkin-
ta: hiiltynyt puun juuri.

Koekuoppa 3

Koko: 100 x 100 cm
Keskikohta: N 6780792,05 E 566206,60
Havainnot: W-seinämästä.

0-4 cm	turve
4 - 16/20 cm	hum. sekoittunut kerros hiekka / hieta mr
16/ 20 - 25	puhdas kellanruskea hiekka / hieta mr, kivisempi ja soraisempi kuin pinta.

– noin 19 - 24 syvyydellä pohjalle suippenevia halk. 10–20 cm sekoittuneen maan laikkuja. Tul-
kinta: kuokan jälkiä, ei auran jälkiä.

– runsaasti kiviä halk. 13 - 23 cm, suurin 36 x 23 cm.

Koekuoppa 4

Koko: 100 x 100 cm
 Keskipöhta: N 6780697,08 E 566309,66
 Havainnot: W-seinämästä

0 – 5 cm	turve
5 - 12 / 19 cm	hum. sekoittunut hiekka / hieta mr
12 / 18 – 30 cm	puhdas hiekka / hieta mr - kuvassa keskikohdalta hieman vasemmal- le lahonnut juuri

Muut havainnot

Maastotöissä oli käytössä lappeenrantalaisen Pentti Hotin Taipalsaaren kuntaan 10.11.2015 toimittama Virranniemen yleiskaavan muutosta koskeva muistutus, jonka mukaan tutkimusalueella olisi Salpalinjaan kuuluva miehistöbunkkeri. Maastotöissä kohde paikallistettiin Hotin valo-

kuvien ja sanallisen kuvauksen perusteella. Paikalla todettiin maan pinnalle näkynyt betonilaatta, joka puhdistettiin esille. Kohdalla on 7,5 x 2,8 m laaja ja 0,5–1 m syvä kuoppa, jota on täytetty jätteellä. Kuopan reunat ovat jyrkät, eikä se vaikuta kovin vanhalta. Betonilaatta, jonka koko on 2,4 x 1,5 m on laskettu tähän kuoppaan. Laatan alla erottui erilaista roskaa. Mitään bunkkeriin viittaavaa ei laatan yhteydessä ollut havaittavissa. Kohta on merkitty sivun 7 karttaan.

Lisäksi Hotti mainitsee, että alueen ns. lahjoitussaunan läheisyydessä olisi esihistoriallinen asuinpaikka, joka olisi merkitty joihinkin aluetta koskeviin karttoihin. Mitään arkeologisessa arkistomateriaalissa olevaa tietoa sellaisesta ei kuitenkaan ole. Kohta paikannettiin Hotin valokuvan ja sanallisen kuvauksen perusteella, ja siihen kaivettiin koekuoppa (numero 4). Mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ei havaittu. On todennäköistä, että kyseessä on sijaintia koskeva erehdys, ja tiedolla viitataan *Somerniemi Tammäki*-nimiseen kivikautiseen asuinpaikkaan (mjr-kirjasto 831010053), joka sijaitsee noin 200 m koilliseen, hankealueen ulkopuolella.

Hotin niin ikään mainitsemia ampumapesäkkeitä ei kaava-alueella ole maastotöiden eri vaiheissa havaittu.

Kuoppa ja siihen laskettu betonilaatta (maaperäkairan takana).

Tulos

Vuoden 2016 tutkimuksen perusteella Kirvesniemen kivirakenteet ovat kaskiviljelykseen liittyviä raivausröykkiöitä. Kummassakaan kaivauksin tutkituista röykkiöistä ei todettu sisäisiä rakenteita eikä löytöjä, jotka voisivat viitata johonkin muuhun tarkoitukseen, esimerkiksi hautoihin. Raivausröykkiötulkintaan sopivat myös rakenteiden ulkomuoto sekä sijainti viljelyskelpoisella maalla.

Missään alueen historiallisissa kartoissa ei niemelle ole merkitty varsinaista vakinaisesti viljeltyä peltoa, vaan kohta on merkitty metsämaaksi. Myös alueen epätasainen ja kivinen, lähinnä moreenista koostuva, maaperä viittaa siihen, että sellaista ole paikalla todennäköisesti koskaan ollut. Samoin kaivetuista röykkiöistä todetut hiilenpalat sopivat kaskiviljelytulkintaan. Eri puolille

tutkimusalueita kaivetuissa koekuopissa ei ollut havaittavissa auranjälkiä tai muita viitteitä muinaisjäännöksistä – tämäkin sopii tulkintaan kaskiviljelystä.

Tutkimusalueen rökkiöt koostuvat pelkistä kivistä. Monessa todettiin reunoilla suurempia kiviä, keskiosissa hieman pienikokoisempia. Rökkiöitä kasatessa on mitä ilmeisimmin reunakivet asetettu ensin paikoilleen, ja keskelle on tämän jälkeen tuotu ja heitelty pienempiä kiviä. Muutamissa rökkiöissä (esim. nro 1) todettiin huomattavan pieniä kiviä (halkaisija suuruusluokkaa 5 cm). Näin pienet kivet eivät ole käytännössä viljelystä haitanneet, mutta syystä tai toisesta on monissa muissakin itäsuomalaisissa raivausrökkiöissä tämänkokoisia kiviä todettu.

Kaikki Itä-Suomen viljelysrökkiöt, joista on olemassa luonnontieteellisiä ajoituksia, ovat peräisin historialliselta ajalta – on erittäin todennäköistä, että ajoitus sopii myös Kirveskylän rakenteisiin.

15.9.2016

Ville Laakso
Timo Sepänmaa
Teemu Tiainen

Timo Sepänmaa kaivaa rökkiötä nro 7 (vas.). Ville Laakso kaivaa rökkiötä nro 10 (oik.).

Lähteet

Arkistolähteet:

- Erä-Esko, Aarni 1963. Taipalsaaren pitäjä Kirvesniemen kylä. Kivirökkiöiden tarkastuskertomus. Museoviraston arkisto.
- Kirkinen, Tuija & Lavento, Mika 2000. Taipalsaaren inventointi 8.–12.5.2000. Museoviraston arkisto.
- Laakso, Ville & Sepänmaa, Timo 2015. Taipalsaari Virranniemi. kaavamuutosalueen muinaisjäännösinventointi 2015. Museoviraston arkisto.
- Miettinen, Timo 1975. Taipalsaaren muinaisjäännösten perusinventointi. Museoviraston arkisto.
- Geograf karta öfver Taipalsaari socken belägen Lappvesi häräd. Karttalehti Taipalsaari 3143 08, Pitäjänkartasto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto. Kansallisarkisto.
- Lindberg, Jean 1834. Karta öfwer Niemis, Märkälä, Wiskarila. Yxnäs och Ambujala byar ågår uti Taipalsaari socken Lappvesi häräd och Wiborgs län. 1834 (G53:24/1-11). Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. Kansallisarkisto.

Painetut lähteet

- Peruskartta 1971. Karttalehti 3134 08 *Vehkataipale*. Maanmittaushallitus.

Liite. Röykkiöiden 3D mallit

Erillisissä pdf tiedostoissa

Tässä ortokuvia eräistä röykkiöistä.

Röykkiö 1

Röykkiö 4

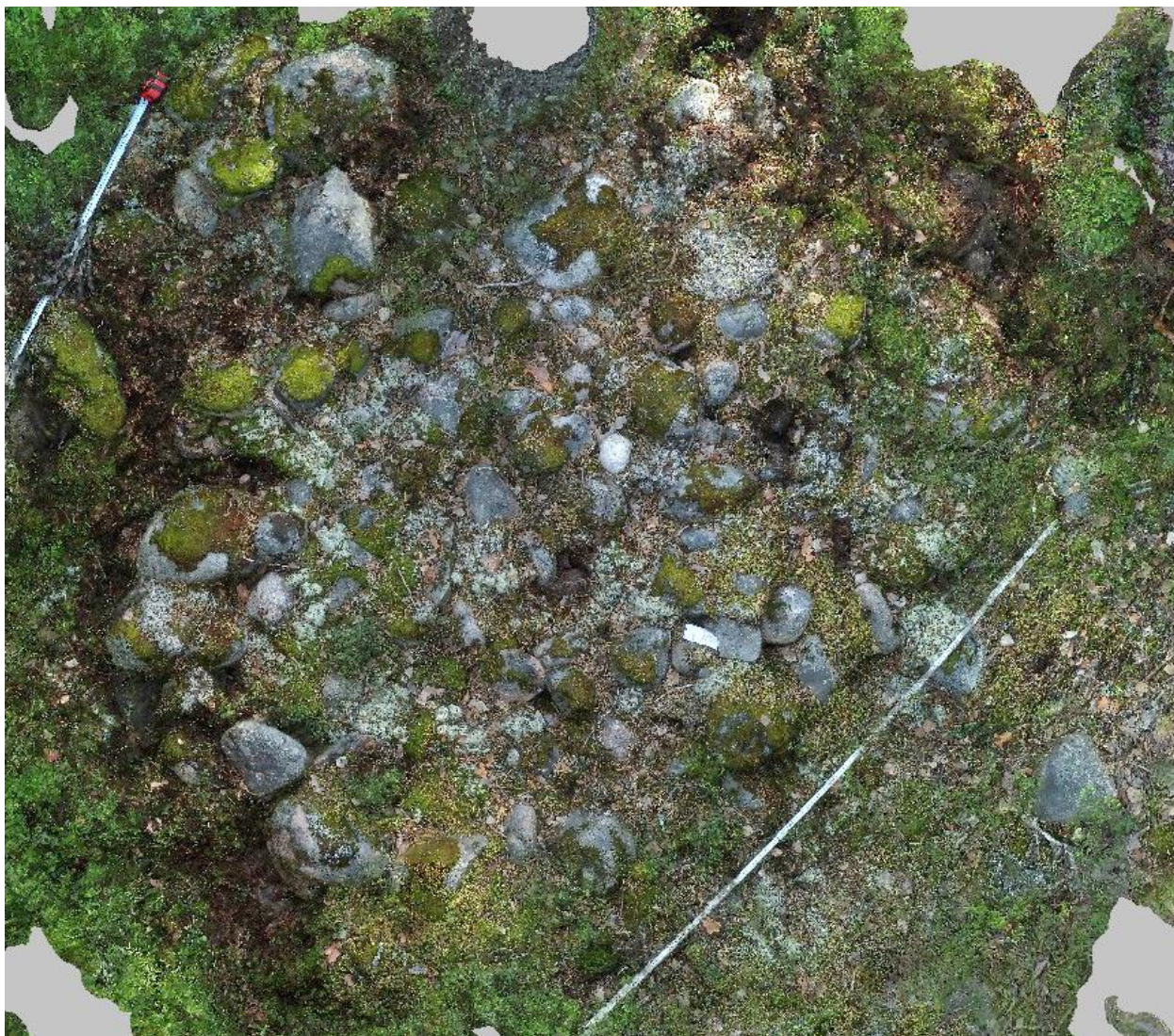
Röykkiö 6

Röykkiö 7

Röykkiö 8

Röykkiö 10